Stroka naklonjena "poroki" Sove in OVS

Stroka ne nasprotuje združevanju civilne in vojaške obveščevalne službe pod pogojem, da se na novo in bolj kakovostno uredi civilni nadzor

ALEŠ KOCJAN
UROŠ ESIH

Kaj se dogaja z obveščevalnima službama – civilno Sovo in vojaško OVS? To vprašanje bega precejšen del političnega prostora, še zlasti potem ko so se zaradi bliskovite zamenjave prvega moža Sove **Sebastjana Selana** pojavile govorice o tem, da vlada združuje službi pod eno streho. Tudi zaradi tega, ker je na Selanovo mesto prišel dotedanji direktor OVS **Damir Črnčec**, na njegovo mesto pa se je zavihtel Črnčečev dotedanji namestnik **Damjan Perne**. Ob vsem tem so se v političnih krogih pojavili pomisleki, predvsem pa bojazen, da utegne prva vladna poteza imeti globlji pomen, in to s politično noto. Če je v ozadju resnično razmislek o racionalizaciji obveščevalne dejavnosti in združevanju obeh služb, bi to lahko pomenilo velik kadrovski osip v obeh agencijah, ki skupaj zaposlujeta po neuradnih podatkih približno 350 zaposlenih. Dobri dve tretjini jih je zaposlenih v Sovi.

A do takšne poteze je še dolga pot, predvsem pa je treba prevetriti dva zakona: Zakon o Sovi in zakon o obrambi. Pri slednjem je za spremembo potrebna dvotretjinska večina v parlamentu. Z obrambnega ministrstva sporočajo, da je nov zakon o obrambi res ena izmed prioritet in da je med drugim treba vanj umestiti zaveze Resolucije o strategiji nacionalne varnosti iz leta 2010, ki govori o potrebi po boljši koordinaciji služb. Kaj si lahko pod pojmom "boljše koordinacije" predstavljamo, je pa vprašanje, ki bega tudi poslance, člane komisije za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb, zato bodo ta vprašanja na današnji seji naslovili na vodstvi obeh agencij ter obrambnega in notranjega ministra.

Zabrisana ločnica med vojaškim in civilnim obveščanjem

Moderno varnostno okolje se sooča z dinamiko pojavljanja različnih vrst tveganj in groženj, ki jim tradicionalni organizacijski pristopi delovanja obveščevalno-varnostnih sistemov nacionalnih držav nikakor niso več kos. "Če v ta okvir postavimo še gospodarsko krizo in zahtevne finančne okoliščine, pred katerimi so se znašle države, je potreba po racionalizaciji delovanja tako pomembnega sistema, kot je delovanje obveščevalno-varnostnih služb, kot na dlani," razmišlja dr. **Denis Čaleta** z Inštituta za korporativnovarnostne študije.

Več pozitivnih kot negativnih vidikov pri morebitnem združevanju civilne in vojaške obveščevalne službe nam je naštel tudi mag. **Marjan Miklavčič**, nekdanji direktor OVS sredi devetdesetih in predavatelj na fakulteti za varnostne študije. "Svet se je globalno zelo spremenil, zato smo postavljeni pred novo paradigmo obveščevalne dejavnosti. Treba je izpeljati organizacijsko preoblikovanje na obveščevalno-varnostnem področju, predvsem je treba racionalizirati vire," vidi Miklavčič zu-

Število in delitev obveščevalnih služb

ZDA
16 samostojnih obveščevalnih služb
Civilne: nacionalne varnostno-obveščevalne službe (CIA, NSA, NRO)
Vojaške: varnostno-obveščevalne službe obrambnega ministrstva in obveščevalne službe oboroženih sil

Rusija
6 ločenih agencij
Glavna civilna: Zvezna varnostna služba (FSB)
Glavna vojaška: Glavna vojaška uprava (GRU)

Nemčija
3 ločene agencije
Civilna: Zvezna obveščevalna služba* (BND)
Vojaška: Vojaška protiobveščevalna služba (MAD)

Hrvaška
4 ločene agencije
Civilna: Obveščevalna agencija (OA)
Vojaška: Vojaška varnostna agencija (VSA)

* Ima tudi vojaške obveščevalne funkcije.

VEČER

Trend je integracija obveščevalcev

Dr. Iztok Prezelj

Dr. **Iztok Prezelj**, obramboslovec s FDV, o treh vrstah obveščevalnih sistemov v svetu: "Poznamo decentralizirani obveščevalni sistem, kar pomeni obstoj več ločenih obveščevalnih služb. V centraliziranem obveščevalnem sistemu ena centralna obveščevalna služba skrbi za vse obveščevalne dejavnosti države. Vmesni pa je integrirani obveščevalni sistem, ki ima elemente decentralizacije, na vrhu pa je nekdo, ki obveščevalne službe koordinira. Na primer v ZDA želijo izgraditi integrirano obveščevalno skupnost, medtem ko imamo v Sloveniji decentralizirani obveščevalni sistem. Globalni trend poteka k integraciji obveščevalnih služb. Z vidika racionalizacije celotne obveščevalne dejavnosti je integracija korak v pravi smeri." **(ue)**

Morebitno združevanje Sove in OVS bi lahko pomenilo velik kadrovski osip v obeh agencijah

nanje razloge za združitev služb, med notranje pa šteje slovensko omejenost v kadrovskem vidiku, v znanju in v finančnih sredstvih. Prav tako se je globalna varnostna arhitektura v zadnjih letih tako spremenila, da se obveščevalno-varnostna dejavnost, ki jo naši službi izvajata v tujini, izredno prepleta: "Ni več stroge ločnice med vojaškim in civilnim delom, zlasti tam, kjer se izvajajo mirovne operacije, je meja zelo zabrisana."

Prefinjeno in z jasnim ciljem

Glavni razlog proti združitvi civilne in vojaške službe je izguba medsebojnega nadzora nad posameznimi službami. "Ker obstaja pozitivna konkurenčnost med civilno in vojaško službo, bi združitev prinesla odpravo vzajemnega neformalnega nadzorstva," je prepričan Miklavčič. Združena služba pomeni tudi nevarnost zlorabe zaupnih in osebnih podatkov, pa tudi zaposlovanje vladajoči opciji prijaznih kadrov. "Če sta službi združeni ali ločeni, lahko v obeh primerih prihaja do deviantnih pojavov," sklene Miklavčič.

Denis Čaleta zato opozarja, da se je treba morebitnega združevanja obeh sistemov lotiti zelo prefinjeno in z jasnim ciljem, ki je usmerjen v boljšo organizacijo dela, tesnejše sodelovanje in vsekakor boljše obveščevalne produkte, ki bodo ustreznim odločevalcem na strateškem nivoju ponudili dovolj informacij za učinkovito sprejemanje odločitev. Slovenija zaradi omejenih kadrovskih, finančnih in materialnih resursov ni sposobna na ustrezni kakovostni ravni vzdrževati tako razvejenega obveščevalno-varnostnega sistema, zato so njegovi predlogi že v preteklosti šli v smeri nujne potrebe po združevanju strateških obveščevalnih delov Sove in OVS. "S tem bi vsekakor racionalno uporabili razpoložljive vire in s tem zagotovili osnovno poslanstvo zagotavljanja ustreznih obveščevalnih produktov.

Seveda pa nikakor ne smemo nekritično združevati vseh struktur tega sistema. V tem okviru govorim predvsem o varnostnem delu teh služb, ki mora zaradi svojega poslanstva ostati ločen, vendar pa mora skozi mehanizme koordinacije med seboj še vedno tesno sodelovati," dodaja Čaleta. Nekateri kritiki sicer opozarjajo na težave, ki bi se lahko pojavile pri nadziranju takega sistema, a Čaleta meni, da z določenimi dopolnitvami sistema nadzora nad delom obveščevalno-varnostne skupnosti delovanje teh služb še vedno lahko učinkovito nadziramo skozi različne segmente nadzora, od parlamentarnega, sodnega, revizijskega pa vse do nadzora javnosti.

ODMEV

Celjske dileme

ROZMARI PETEK

Mediji že nekaj let trobijo, kaj vse se skriva v celjskem prahu, v celjski zemlji, tekajo za člani civilne iniciative in skupaj z njimi iščejo poginule ptice, brišejo prah z okenskih polic in brodijo po rdeče obarvanih potokih. Ob podobnih člankih lokalne oblasti le povzdignejo obrv, navržejo, da je kadmija v pljučih ljudi res veliko, saj jih veliko kadi, "off the record" pa novinarje še podučijo, da gre članom civilne iniciative zgolj za denar in politično moč. Precej podobna reakcija kot cinkarniška.

Pri novo odkritem taliju vsaj dvomov o škodljivosti ne bo

Ne zanikajo sicer, da onesnaženje je. Jasno, saj se je v zadnjih dvajsetih letih ta to temo nabral že zajeten kup analiz. Sami iz tega razberejo, da so previsoke količine barvnih kovin s precejšnjo gostoto plod stare Cinkarne. Stara bremena nekdanje topilnice cinka, ki se jih bo, ko se bo kje v kakšnem žaklju (po možnosti evropskem) nabralo odvečnih par sto milijonov evrov, pač saniralo (do takrat se bo na zemlji po možnosti še kaj zgradilo ...).

Ali se ne slišijo ali pa se nočejo slišati – o tem naj sodi kdo drug. Dejstvo je, da civilna iniciativa kot lajna opozarja na aktualno onesnaženje in pri tem "zaigra" zdaj na eno, zdaj na drugo analizo, lokalna oblast pa vztrajno poudarja, da so za vse kriva stara bremena (pa še kakšen promet navržejo zraven). "Iz tega mesta javno pozivam inšpektorje, naj pridejo v Celje in dajo jasen odgovor, kdo čezmerno onesnažuje okolje," je navsezadnje jeseni na Večerovi javni okrogli mizi pozval predstavnik občine. Je bil iskren ali pa je vedel, da inšpektorji poziva ne bodo jemali resno? Podobno kot niso jemali resno pred dnevi zastavljenih vprašanj, kolikokrat so preverjali očitke civilne iniciative in kakšni so bili zaključki.

Res pa je tudi, da civilna iniciativa birokratskim zaključkom (kot na primer, da za to kovino ni predpisanih mejnih vrednosti) niti ne bi verjela. Tako kot ni verjela analizi onkološkega inštituta, po kateri Celjani nič kaj pogosteje ne umirajo za rakom kot preostali državljani. Malo zato, ker so že slišali, da se podatke statistično lahko obdela tako ali drugače. Še bolj pa zato, ker na terenu vidijo drugačno sliko.

Večna celjska dilema je tudi, ali je titan, paradni konj izredno dobro stoječe in stiskaške Cinkarne, strupen ali ne. Da je civilna iniciativa našla kup raziskav, ki govorijo o njegovi škodljivosti, ni treba poudarjati, Cinkarna pa je njegovo nedolžnost opisovala s tem, da ga ima večina ljudi vsako jutro v ustih (skriva se v zobni pasti). Pri novo odkritem taliju vsaj dvomov o škodljivosti ne bo.

Novi dvomi sedaj so, kako je prišel v vzorec ... So v letalu, s katerim je v Kanado potoval vzorec, nastavili strup za podgane, pa ga je slučajno nekaj zdrknilo v vzorec? Je laboratorij s 40-letno tradicijo "šalabajzerski"?

So člani civilne iniciative škodoželjno vzorcu kaj dodali? Ali pa preprosto cinkarniška proizvodnja vendarle ni tako nedolžna?

Vaskrsić: "Tudi s svojim življenjem!"

Premier **Janez Janša** je ministru za pravosodje in javno upravo **Senku Pličaniču** naročil, naj do četrtkove seje vlade pripravi poročilo o zadevi Vaskrsić in drugih podobnih primerih. Šefa vlade zanimajo primeri, v katerih so bile na podlagi sodnih odločb za poplačilo malih dolgovanih zneskov prodane družinske hiše ali stanovanja. Na podlagi poslanega poročila in uradnih podatkov bo vlada sprejela bodisi sklepe o spremembi neprimernih oziroma nepravičnih predpisov bodisi zahtevala revizijo posamičnih spornih primerov. Spomnimo: družina Vaskrsić je morala 16. marca zapustiti svojo hišo, ki so jim jo zarubili zaradi 124 evrov dolga. V sredo bodo Vaskrsićevi protestirali pred državnim zborom. In tja pozivajo tudi sodržavljane. "Oprostite, tega ne morem dopustiti in svojo lastnino bom branil z vsemi legitimnimi sredstvi, tudi s svojim življenjem!" v sporočilu javnosti piše obupani **Zoran Vaskrsić**.

Il Giornale ostro proti Pahorju

Italijanski dnevnik Il Giornale je v petek objavil oster napad na tržaškega pisatelja **Borisa Pahorja** ob izidu njegove avtobiografije v italijanščini Figlio di nessuno. Časnik, ki velja za osmega najpomembnejšega v Italiji, je Pahorju namenil skoraj celotno stran. Očitajo mu, da laže in potvarja zgodovino, poroča spletni časopis Slomedia. Naslov članka je "Pahor ne priznava fojb in eksodusa. Zgodovina ga zanika", podnaslov "Slovenski pisatelj italijanskega državljanstva zmanjšuje tragedijo in kritizira državne predsednike, od Ciampija do Napolitana", mali vmesni naslov pa "Partizan. Zelo dolga serija netočnosti zaradi ultranacionalizma".

Desus k Fišerju

Vodstvo DeSUS se je včeraj sestalo na sestanku, kjer so razpravljali tudi o Simčičevem ponarejenem spričevalu. Prvak stranke **Karl Erjavec** je ob tem zavrnil informacije, da naj bi ljubljanski odbor zahteval odstop poslanca **Ivana Simčiča**. Vodja poslanske skupine DeSUS **Franc Jurša** pa je ob tem povedal, da je na koncu prevladalo stališče, da za pojasnila najprej zaprosijo generalnega državnega tožilca. V Erjavčevi stranki želijo, da jim **Zvonko Fišer** predstavi domnevo tožilca, da je Simčič srednješolsko spričevalo pridobil na nelegitimen način. Pri tem jih zanima, kako je tožilstvo to ugotovilo in ali je v tem postopku sodeloval kakšen sodni izvedenec, ki to lahko ugotavlja. **(mst, sta)**

Izdaja
Časopisno-založniško podjetje
VEČER
Časnik, ki vas razume
Ul. slovenske osamosvojitve 2, 2504 Maribor
Prva številka je izšla 9. maja 1945.
Tisk: Leykam Tiskarna, d.o.o., Hoče
ISSN 0350-4972

Direktor: **Uroš SKUHALA**
Odgovorni urednik: **Tomaž RANC**
Predsednik nadzornega sveta: **Dušan MOHORKO**

Srečko KLAPŠ: vodja deska
Matija STEPIŠNIK: notranja politika
Sonja PLOJ RATAJC: gospodarstvo
Kornelija GOLOB SOKOLOVIČ: Slovenija
Vojislav BERCKO: zunanja politika
Aljoša PERŠAK: mariborska kronika
Petra VIDALI: kultura
Aljoša STOJIČ: šport
Elizabeta PLANINŠIČ: črna kronika
Katarina ŠULEK: reportaže
Dejan PUŠENJAK: V soboto
Sašo BIZJAK: fotografija
Aleš DRAGAR: likovni urednik

Tajništvo uredništva
telefon 02/23 53 200
telefaks 02/23 53 371 (364)
desk@vecer.com

DOPISNIŠTVA:
Ljubljana, Cankarjeva 1, telefon 01/24 15 600
Celje, Razlagova 13 a, 03/425 36 48 (46)
Ptuj, Osojnikova 9, 02/749 21 71 (74)
Murska Sobota, Slovenska 25, 02/53 51 410 (412)
Ravne na Koroškem, Gačnikova pot 3, dopisništvo 02/875 05 24 (20)
Slovenska Bistrica, Trg svobode 26/3, dopisništvo 02/84310 03

TRŽENJE:
Oglasno trženje
telefon 02/23 53 140, telefaks 02/23 53 370
oglasi@vecer.com
Mali oglasi
telefon 02/23 53 331, 02/23 53 357
Naročniški oddelek
telefon 02/23 53 321 (355), telefaks 02/23 53 365
narocnina@vecer.com
PREDSTAVNIŠTVA
Ljubljana, Cankarjeva 1, oglasno trženje 01/24 15 618 (619) naročnina, mali oglasi 01/24 15 600
Celje, Razlagova 13 a, naročnina, mali oglasi 03/425 36 30
Ptuj, Osojnikova 9, naročnina, mali oglasi 02/74 92 170
Murska Sobota, Slovenska 25, naročnina, mali oglasi 02/535 14 14

Tiskano 35.900 izvodov. Cena izvoda od ponedeljka do četrtka je 1,30 EUR, v petek in soboto 1,35 EUR. Mesečna naročnina za marec 2012 znaša 33,92 EUR, za upokojence in študente 29,90 EUR. Naročnikom v tujini pristojemo ustrezne stroške poštnine po ceniku Pošte Slovenije. Pisne odpovedi naročnin upoštevamo konec meseca. Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št.134/03) in pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (Ur. list RS, št.17/04) sodi časopis med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %. Davek na dodano vrednost je vračunan v ceno časopisa. Transakcijski račun št. 04515-0000521398 pri Novi KBM.